स्नातकोत्तरप्रथमसत्र-पाठ्यक्रमस्य एकैकशः उद्देश्यानि–(Course learning outcome)

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः –SKT301 **श्रेयाङ्काः** -04

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् - भाषाकौशलम्

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि –पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्राणां संस्कृतभाषया शुद्धरूपेण सम्भाषणस्य लेखनस्य च योग्यतासम्पादनेन सहैव तेषां स्मृतौ संस्कृतशब्दभण्डाराभिवृद्धिसम्पादनम् वर्तते येन शास्त्राध्ययने लाभसम्पादनम् अन्यभाषासाहित्यस्य अनुवादक्षमतायाः च अभिवर्धनं भविष्यति ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–SKT302 **श्रेयाङ्काः** -04

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् -वेदसंहिता साहित्यञ्च

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि –पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्रेभ्यः वेदेषु विद्यमानं वैज्ञानिकविषयाणां अवबोधेन सहैव वैदिककालीनसंस्कृतेः आधुनिककाले उपादेयतायाः ज्ञानसम्पादनं तथा च संस्कृतवाङ्मयस्य अत्यन्तं विस्तृतवैदिकसाहित्यस्य परिचयप्रदानपूर्वकं अस्माकं शास्त्रीयपरम्पराणां विषये अनुसन्धानाय विश्लेषणाय च नवीनमार्गाणां सर्जनम् ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–SKT 303 **श्रेयाङ्काः** -04

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् –व्याकरणम् भाषाविज्ञानञ्च

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं व्याकरणशास्त्रीयसिद्धान्तद्वारा भाषासिद्धान्तानां रचनात्मकावबोधसम्पादनम् । तथा च व्याकरणस्य सामान्यनियमानां अध्ययनद्वारा संस्कृतभाषायाः शुद्धप्रयोगस्य सामर्थ्यसम्पादनपुरस्सरं संस्कृतवाङ्मयस्य गभीराध्ययने सौकर्यसम्पादनम् ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–SKT 304 **श्रेयाङ्काः** -04

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् – संस्कृतनाटकम् ।

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्रेभ्यः नाट्यशास्त्रस्य परिचयेन सह अस्मत्पूर्वजानां नाट्यकाराणां नाटकरचनाशैल्याः ज्ञानप्रदानम्, नूतननाटककाव्यादिसर्जनकौशलस्य विकाससम्पादनेन नाट्यशास्त्रीयतत्त्वानां च परिचयप्रदानेन सहैव संस्कृतवाङ्मयस्य अत्यन्तं विस्तृतनाट्यसाहित्यस्य परिचयप्रदानपूर्वकम् अस्माकं नाट्यशास्त्रीयपरम्पराणां विषये गभीराध्ययनाय अवसरप्रदानमस्ति ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–SKT 313 **श्रेयाङ्काः** -04

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् – आधुनिक–संस्कृत–साहित्यम् ।

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्रेभ्यः आधुनिकसंस्कृतसाहित्यस्य परिचयः चितांशानां च गभीराध्ययनाय अवसरप्रदानमस्ति ।

(भाषया-हिन्दी)

स्नातकोत्तर प्रथमसत्र मे निर्धारित पाठ्यक्रम के उद्देश्य (Course learning outcome)

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः –SKT301 **श्रेयाङ्काः -04**

पाठ्यक्रम का शीर्षक - भाषाकौशलम्

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों में संस्कृत भाषा के शुद्ध रूप से संभाषण तथा लेखन की योग्यता संपादन के साथ स्मृति में संस्कृत शब्द भंडार की अभिवृद्धि करना है, जिससे शास्त्रों के अध्ययन में उन्हें लाभ मिले तथा अन्य भाषा साहित्य के अनुवाद क्षमता की वृद्धि हो ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–SKT302 **श्रेयाङ्काः -04**

पाठ्यक्रम का शीर्षक -वेदसंहिता साहित्यञ्च

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों में वेदों में विद्यमान वैज्ञानिक विषयों का अवबोध करना तथा साथ ही वैदिक कालीन संस्कृति की आधुनिक काल में उपादेयता और ज्ञान संपादन एवं संस्कृत वाङ्मय के अत्यंत विस्तृत वैदिक साहित्य का परिचय प्रदान करके हमारी शास्त्रीय परंपरा के विषय में अनुसंधान के लिए तथा विश्लेषण के लिए नए मार्गों का सर्जन करना है ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–SKT 303 **श्रेयाङ्काः -04**

पाठ्यक्रम का शीर्षक व्याकरणम् भाषाविज्ञानञ्च

पाठ्यक्रम का उद्देश्य व्याकरण शास्त्रीय सिद्धांत के द्वारा भाषा सिद्धांतों में रचनात्मक अवबोध संपादित करना है तथा व्याकरण के सामान्य नियमों के अध्ययन द्वारा संस्कृत भाषा के शुद्ध प्रयोग का सामर्थ्य अनुसार सम्पादन करना तथा छात्रों के लिए संस्कृत वांग्मय के गंभीर अध्ययन के लिए सरलता संपादित करना ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–SKT 313 **श्रेयाङ्काः -04**

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् - आधुनिक–संस्कृत–साहित्यम् ।

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों को आधुनिक संस्कृत साहित्य में चुने गये अंशो का परिचय प्रदान करना तथा उसमें गंभीर अध्ययन का अवसर प्रदान करना है ।

<u>स्नातकोत्तरद्वितीयसत्र-पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि</u>(Course learning outcome)

पाठ्यक्रमस्य कूटक्रमाङ्कः–SKT305 श्रेयाङ्काः -04
पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम्– संस्कृतकाव्यम्
पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्रेभ्यः काव्यशास्त्रस्य परिचयेन सह अस्मत्पूर्वजानां काव्यकाराणां काव्यरचनाशैल्याः ज्ञानप्रदानम् ,नूतनकाव्यादिसर्जनकौशलस्य विकाससम्पादनेन नाट्यशास्त्रीयतत्त्वानां च परिचयप्रदानेन सहैव संस्कृतवाङ्मयस्य अत्यन्तं विस्तृतनाट्यसाहित्यस्य परिचयप्रदानपूर्वकं अस्माकं नाट्यशास्त्रीयपरम्पराणां विषये गभीराध्ययनाय अवसरप्रदानमस्ति ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–**SKT306** **श्रेयाङ्काः -**04
पाठ्यक्रमविवरणम् –**संस्कृतगद्यम्**
पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्रेभ्यः संस्कृतगद्यस्य परिचयप्रदानेन सहैव वासवदत्तायाः कादम्बर्याश्च चितांशानां गभीराध्ययनाय अवसरप्रदानमस्ति ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः - SKT311 श्रेयाङ्काः -04
पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् – भारतीयदर्शनं विशेषतः योगः
पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यम् – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं योगसूत्रस्य प्रथमद्वितीयपादयोः सम्पूर्णपरिचयेन सहैव योगतत्त्वनिष्पादनञ्च । भारतीयदर्शनस्य सम्पूर्णपरिचयः, तत्त्वविवेचनञ्च । वर्तमानसन्दर्भे भारतीयदर्शनस्य उपयोगितावर्णनम् ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः– SKT321 श्रेयांकाः– ४
पाठ्यक्रमविवरणम् –**पाणिनीयव्याकरणस्य वैज्ञानिकता**
पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि –पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्रेभ्यः पाणिनीयव्याकरणस्य वैज्ञानिकतायाः परिचयप्रदानेन प्रकृतिप्रत्ययपरिज्ञानम् , वर्णविपर्ययलोपज्ञानम्, पाणिनीयव्याकरणस्य वैज्ञानिकतासाधकानां धातुप्रत्ययादीनां गभीराध्ययनाय अवसरप्रदानमस्ति ।
पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः– SKT 208 श्रेयांकाः– 2
पाठ्यक्रमविवरणम् –संस्कृत–ज्ञान–परम्परा

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि –पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं छात्रेभ्यः वैदिकवाङ्मयस्य सामान्यपरिचयप्रदानम् , स्मृतिपुराणेतिहासपरम्परापरिचयप्रदानं तथा संस्कृतशास्त्रपरम्परापरिचयप्रदानेन सहैव चितांशानां गभीराध्ययनाय अवसरप्रदानमस्ति ।

पाठ्यक्रम कूट –SKT209

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् – व्यावहारिकं संस्कृतम् **-क्रेडिट2**

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि – पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं वर्तते छात्रेषु संस्कृतस्य व्यावहारिकज्ञानाभिवृद्धिसम्पादनम्तथा छात्राणां संस्कृतभाषया शुद्धरूपेण सम्भाषणस्य लेखनस्य च , योग्यतासम्पादनम् संस्कृतशब्दभण्डाराभिवृद्धिसम्पादनम्, अनुवादक्षमताभिवर्धनम् ।

स्नातकोत्तर द्वितीयसत्र मे निर्धारित पाठ्यक्रम के उद्देश्य(Course learning outcome)

पाठ्यक्रमस्य कूटक्रमाङ्कः–SKT305 श्रेयाङ्काः -04

पाठ्यक्रम का शीर्षक – संस्कृतकाव्यम्

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों को काव्यशास्त्र के परिचय के साथ हमारे पूर्वज कवियों की काव्य रचना शैली के विषय में ज्ञान प्रदान करना तथा नूतन काव्य सर्जन कौशल के विकास संपादन के साथ नाट्य शास्त्रीय तत्वों का प्रदान करना साथ ही संस्कृत वांग्मय के अत्यंत विस्तृत नाट्य साहित्य का परिचय प्रदान करके नाट्य शास्त्रीय परंपरा के विषय में गभीर अध्ययन के लिए अवसर प्रदान करना है ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः–**SKT306** **श्रेयाङ्काः -**04

पाठ्यक्रमविवरणम् –**संस्कृतगद्यम्**

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों को संस्कृत गद्य का परिचय प्रदान करने के साथ वासवदत्ता तथा कादंबरी के चुने गए अंश में गभीर अध्ययन के लिए अवसर प्रदान करना है ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः - SKT311 **श्रेयाङ्काः -**04

पाठ्यक्रम का शीर्षक – भारतीयदर्शनं विशेषतः योगः

पाठ्यक्रम का उद्देश्य योगसूत्र के पहले दूसरे पाद के संपूर्ण परिचय के साथ योग तत्व निष्पादन करना है तथा भारतीय दर्शन का संपूर्ण परिचय एवं तत्व विवेचन एवं संदर्भ में भारतीय दर्शन की उपयोगिता का वर्णन करना है ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः- SKT321 **श्रेयांकाः– ४**

पाठ्यक्रमविवरणम् -पाणिनीयव्याकरणस्य वैज्ञानिकता

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों को पाणिनीय व्याकरण की वैज्ञानिकता का परिचय प्रदान करके प्रकृतिप्रत्यय का परिज्ञान , वर्णविपर्ययलोपज्ञान प्रदान करना है । पाणिनीय व्याकरण की वैज्ञानिकता से धातु प्रत्यय आदि के विषय में अध्ययन के लिए अवसर प्रदान हो सके ।

पाठ्यक्रम कूटक्रमाङ्कः- SKT 208 **श्रेयांकाः– 2**

पाठ्यक्रमविवरणम् -संस्कृत-ज्ञान-परम्परा

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों को वैदिक वाङ्मय का सामान्य परिचय प्रदान करके स्मृति–पुराण–इतिहास परंपरा का परिचय देना तथा संस्कृत शास्त्र परंपरा का परिचय प्रदान करने के साथ चुने गए अंशों में गभीर अध्ययन का अवसर प्रदान करना है ।

पाठ्यक्रम कूट –SKT209

पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् – व्यावहारिकं संस्कृतम् **-क्रेडिट - 2**

पाठ्यक्रम का उद्देश्य छात्रों में संस्कृत के व्यावहारिक ज्ञान की अभिवृद्धि करना तथा छात्रों में संस्कृत भाषा के शुद्ध रूप से संभाषण तथा लेखन की योग्यता संपादित करना जिससे छात्रों में संस्कृत शब्द भंडार की वृद्धि हो तथा अनुवाद क्षमता का अभिवर्धन हो सके ।

स्नातकोत्तरतृतीयसत्रम्-

उद्देश्यानि

SKT- संस्कृतगीतिकाव्यम् चम्पूसाहित्यञ्च 309

अस्मिन् पाठ्यक्रमे षण्णाम् ऋतूनां ललितं परिचयं सम्प्राप्य छात्रा ऋतुचर्याभिज्ञा भविष्यन्तिगीतानां | रसास्वादेन छात्राणां चित्तविस्तारो भविष्यति येन ते उदारचेतसो भविष्यन्ति चम्पूविधायाः अपि ज्ञानं | | छात्राणां भविष्यति

SKT- 326वेदान्तसारः उपनिषच्च

वेदान्तसारः अद्वैतवेदान्तस्य परिचयं कारयति भेदाकुलेस्मिन् संसारे भेदमाश्रित्य निर्भेदावस्था कथं | साधनीया आनन्दश्च कथं जीवने प्रतिष्ठापनीय इति विषयः अस्य अध्ययनेन साधु अवगतो भवति | उपनिषदर्थमवगम्य जीवनरहस्यं बुध्यते येन मोहविषादादिविमुक्तं जीवनं भवितुमर्हतीति छात्रा अस्य | पाठ्यक्रमस्य अध्ययनेन बहूपकृता भविष्यन्ति

SKT- 328अर्थशास्त्रं मनुस्मृतिश्च

चतुर्षु पुरुषार्थेषु अर्थः जीवनयात्रानिर्वाहाय आवश्यक अस्ति स च धर्मानुमोदित एव अभ्युदयनिःश्रेयसयोः | अर्थशास्त्रस्य मनुस्मृतेश्च चितांशानाम् अध्ययनेन | साधकः भवितुमर्हतीति भारतीयपरम्परापोषितः सिद्धान्तः धर्मार्थयोः यज्ज्ञानं भविष्यति तमेव शास्त्रप्रदर्शितसरण्या छात्राः स्वीयप्रतिभया जीवने सुतरामुपयुज्य बहुलीकरिष्यन्ति येन समाजस्य महानुपकारो भविष्यति |

SKT- 362महाभाष्यम्

पतञ्जलिः संस्कृतभाषायाः पाणिनीयव्याकरणदिशा व्याख्यानं कुर्वन्नेव महाभाष्यं प्रोक्तवान् । अतःपाणिनीयव्याकरणमुखेन संस्कृतभाषायाः ज्ञानाय अशेषे भूमण्डले महाभाष्यस्य अध्ययनं सर्वैःसमाद्रियते अस्मिन् पत्रे पस्पशाह्निकं प्रत्याहाराह्निकं च अधीत्य छात्राः पाणिनीयव्याकरणमुखेन । | भाषायाः व्यावहारिकं दार्शनिकं च पक्षं सम्यग् ज्ञास्यन्ति

SKT- 350ध्वन्यालोकः

संस्कृतकाव्यशास्त्रे ध्वनिप्रस्थानस्य महत्त्वपूर्णं योगदानम् अस्ति तस्य सम्यक्तया अवबोधाय । अस्य अध्ययनेन छात्राणां ध्वनितत्त्वबोधः तेन च । ध्वन्यालोकस्य प्रथमः उद्योतः अपेक्षितः अस्ति | काव्यानुशीलनवैशद्यं भविष्यति

SKT- 351रससिद्धान्तः

भरतमुनिकृते नाट्यशास्त्रे षष्ठाध्याये रससिद्धान्तस्य निरूपणमस्ति अतः रससिद्धान्तस्य सम्यग् ज्ञानाय । अस्य अध्ययनेन छात्राणां रसतत्त्वबोधः तेन च काव्यानुशीलनवैशद्यं । अस्य अध्ययनमनिवार्यमस्ति | भविष्यति

SKT- 364मध्यसिद्धान्तकौमुदी –1

वरदराजेन विरचिता मध्यसिद्धान्तकौमुदी पाणिनीयव्याकरणज्ञानाय नात्यल्पा नातिदीर्घा अस्तीति कृत्वा छात्राणां कृते बहूपयोगिनी इति विदुषां मध्ये कश्चन प्रवादःप्रथते अस्मिन् पत्रे सैव मध्यसिद्धान्तकौमुदी । अस्य अध्ययनेन छात्राणां सन्धिज्ञानं शब्दरूपज्ञानं । लकारार्थप्रकरणं यावत्पाठ्यत्वेन निवेशिता धातुरूपज्ञानं कारकज्ञानं लकारार्थज्ञानं च भविष्यति येन संस्कृतग्रन्थानामध्ययने अवबोधे च तेषामधिका गतिः भविष्यति |

स्नातकोत्तरचतुर्थसत्रम्

उद्देश्यानि

SKT 310 छन्दोलङ्कारः काव्यसौन्दर्यञ्च

अस्य अध्ययनेन छन्दसामलङ्काराणां ज्ञानेन सहैव काव्यं परिशील्य तस्य सारतत्त्वावबोधक्षमता छात्राणां साधु संपत्स्यते |

SKT327 साङ्ख्यकारिका तर्कसंग्रहश्च

साङ्ख्यदर्शनं भारतीयदर्शनेषु प्राचीनतरमस्ति साङ्ख्यकारिकायाः अध्ययनेन छात्राणां साङ्ख्यदर्शनस्य । एवं च छात्राणां जगतो । तर्कसंग्रहस्य अध्ययनेन न्यायवैशेषिकयोः ज्ञानं भविष्यति | परिज्ञानं भविष्यति वैविध्यस्य विश्लेषणेमहत्कौशलं संपत्स्यते |

SKT 352 नाट्यशास्त्रम् (1&2अध्यायः)

भरतमुनिकृते नाट्यशास्त्रे प्रथमद्वितीयाध्याययोः नाट्यशास्त्रस्य समुत्पत्तिःनाट्यगृहस्य निर्मितिश्च सविशेषं वर्णिता अस्ति अस्य अध्ययनेन छात्राणां मनसि नाट्यस्य सर्वोपकारकत्वं सर्वसमावेशिता च | सुस्पष्टतया अङ्कितं भविष्यति येन ते भाविनि काले नाट्यशास्त्रस्य प्रशिक्षणे प्रचारे च योगदानं कर्तुं शक्ष्यन्ति |

SKT 353 अलङ्कारशास्त्रम्

अस्मिन् पत्रे काव्यशास्त्रस्य परिज्ञानक्रमे काव्यस्य स्वरूपादिविषये विविधाचार्याणां मतानि छात्रा ज्ञास्यन्ति अस्य |अध्ययनेन छात्राणां अलङ्कारशास्त्रापराभिधस्य काव्यशास्त्रस्य रसगुणादयो बहवो विषयाः ज्ञाता भविष्यन्ति |

SKT36 5मध्यसिद्धान्तकौमुदी 2 –

वरदराजेन विरचिता मध्यसिद्धान्तकौमुदी पाणिनीयव्याकरणज्ञानाय नात्यल्पा नातिदीर्घा अस्तीति कृत्वा छात्राणां कृते बहूपयोगिनी इति विदुषां मध्ये कश्चन प्रवादःप्रथते अस्मिन् पत्रे सैव मध्यसिद्धान्तकौमुदी | अस्य अध्ययनेन छात्राणां कारकज्ञानं | पूर्वकृदन्तप्रकरणादारभ्य अन्तं यावत्पाठ्यत्वेन निवेशिता कृत्तद्धितसमासज्ञानं स्त्रीप्रत्ययज्ञानं सस्वरवैदिकप्रकरणज्ञानं च भविष्यति येन संस्कृतग्रन्थानामध्ययने अवबोधे च तेषामधिका गतिः भविष्यति |

SKT 363 व्याकरणदर्शनं भाषाविज्ञानञ्च

संस्कृतव्याकरणस्य दर्शनं ज्ञातुं वाक्यपदीयस्य अध्ययनं परमावश्यकं भवति अस्य प्रथमे काण्डे | भारतीयां परम्परामनुसृत्य व्याकरणदर्शनं भाषाविज्ञानञ्च भूमिकारूपेण निबद्धे स्तः अस्य अध्ययनेन | | छात्राणां पदवाक्यविषये भाषाविषये च भारतीयदर्शनानां विशेषतो व्याकरणदर्शनस्य दृष्टेः ज्ञानं भविष्यति